

Ustalenie nr 3 – problemy z interpretacją przepisów dotyczących centralnego rejestru beneficjentów rzeczywistych

Grupa zwraca się z prośbą do Przewodniczącej Komitetu ds. Pożytku Publicznego o wysłanie listu, który przyczyniłby się do rozwiązania praktycznych problemów wielu organizacji pozarządowych wynikających z interpretacji przepisów dotyczących centralnego rejestru beneficjentów rzeczywistych przez banki. Propozycja listu znajduje się poniżej, zawiera także uzasadnienie.

Adriana Porowska

Przewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego
Ministra do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego

Grupa ds. uproszczeń prawnych dla organizacji pozarządowych
przy Ministrze ds. Społeczeństwa Obywatelskiego

Komisja Nadzoru Finansowego
ul. Piękna 20
00-549 Warszawa
skr. poczt. 419

Generalny Inspektor Informacji Finansowej
Departament Informacji Finansowej
Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Problemy NGO w związku z interpretacją przepisów dot. CRBR przez banki

Szanowni Państwo,

zwracamy się do Państwa w imieniu organizacji pozarządowych (NGO) w związku z problemem, który od lat dotyka organizacji pozarządowych – Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR) i interpretacji przepisów z nim związanych przez banki.

1. Zwięzłe przedstawienie problemu

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (art. 58 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu), organizacje pozarządowe wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego, takie jak stowarzyszenia, fundacje i spółdzielnie, mają obowiązek zgłaszania swoich beneficjentów rzeczywistych do CRBR.

W przeszłości, zanim organizacje pozarządowe zaczęły samodzielnie zgłaszać swoich beneficjentów do CRBR, banki, w których organizacje te zakładały konta, same identyfikowały tych beneficjentów. Wiele z nich nadal to robi, w związku z czym beneficjenci organizacji pojawiają się zarówno w systemach bankowych, jak i w CRBR. Istotne jest jednak, że lista beneficjentów musi być tożsama w obu tych systemach.

Mimo, że banki są zobowiązane jedynie do weryfikacji beneficjentów rzeczywistych organizacji, z którymi współpracują, w praktyce często zdarza się, że narzucają organizacjom pozarządowym zmianę beneficjentów rzeczywistych wpisanych do rejestru. W takich sytuacjach banki wymagają, aby organizacje dodawały do rejestru osoby, które ich zdaniem powinny być uznane za beneficjentów, mimo że te osoby nie spełniają kryteriów ustawowych. Tego rodzaju naciski powodują poważne trudności dla organizacji, które w obliczu takiej presji mogą zostać zmuszone do zgłoszenia błędnych danych, co naraża je na odpowiedzialność prawną, w tym karną, za nieprawidłowe zgłoszenia.

2. Przykłady

Jeden z przykładów ilustruje sytuacja, w której bank zażądał, aby fundacja wpisała swoich fundatorów jako beneficjentów rzeczywistych, mimo że poza założeniem fundacji wiele lat temu nie mieli oni żadnego wpływu na jej działalność.

Ten sam bank zażądał od innej fundacji, która zgłosiła członków swojej rady, mającej kompetencje organu stanowiącego, aby w CRBR dopisano również wszystkich członków zarządu. Bank postawił tę sprawę w sposób zdecydowany, grożąc zgłoszeniem rozbieżności i przypominając o maksymalnej karze w wysokości 1 miliona złotych za błędne zgłoszenie.¹

3. Co powinny robić banki

¹ Źródło: <https://publicystyka.ngo.pl/crbr-i-ngo-minal-rok-pamietajcie-o-zmianach>

Zgodnie z art. 61a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, instytucja obowiązana powinna jedynie odnotować rozbieżności między informacjami zgromadzonymi w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych a ustalonymi przez nią informacjami o beneficjencie rzeczywistym klienta i podjąć czynności w celu wyjaśnienia przyczyn tych rozbieżności. Nie zaś wymuszać na organizacjach zmianę wpisów.

4. Inne naruszenia przepisów

Co więcej, zdarzają się sytuacje, w których banki wymagają wpisu do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych także od organizacji, które nie mają obowiązku zgłaszania beneficjentów rzeczywistych do rejestru. Dotyczy to organizacji takich jak stowarzyszenia zwykłe, uczniowskie kluby sportowe czy koła gospodyń wiejskich. Z uwagi na błędną interpretację przepisów przez banki, te instytucje finansowe w ramach swoich procedur często wymagają dostarczenia informacji o beneficjentach rzeczywistych, mimo że organizacje te nie mają obowiązku zgłaszania takich danych do CRBR.

5. Dlaczego ten problem jest ważny

Należy przy tym wskazać, że organizacje pozarządowe stanowią ważną część społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Wspierają rozwój społeczeństwa, edukację, kulturę, zdrowie, oraz angażują się w działania na rzecz środowiska i równości. W Polsce jest zarejestrowanych ponad 100 tysięcy organizacji pozarządowych, które każdego dnia realizują istotne zadania społeczne. Działalność tych organizacji jest kluczowa z punktu widzenia rozwoju wspólnot lokalnych, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz wspierania aktywności obywatelskiej. Wobec tego utrudnienia związane z CRBR mogą znacząco wpłynąć na efektywność i funkcjonowanie organizacji w Polsce.

Opisany powyżej problem związany ze zgłaszaniem beneficjentów rzeczywistych jest szczególnie dotkliwy dla organizacji pozarządowych. Jest tak dlatego, że są one traktowane na równi z podmiotami komercyjnymi. NGOs nie dysponują takimi samymi zasobami, w tym finansowymi i w postaci zatrudnionych osób, co duże przedsiębiorstwa. Takie ograniczenia sprawiają, że zrozumienie i dostosowanie się do skomplikowanych przepisów dotyczących CRBR staje się dla nich poważnym wyzwaniem. Zwłaszcza w kontekście tego, jak niejasne są przepisy dot. beneficjentów rzeczywistych w odniesieniu do organizacji pozarządowych.

6. Apel o wsparcie

W związku z powyższymi trudnościami, apelujemy do Komisji Nadzoru Finansowego oraz Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o podjęcie odpowiednich działań w ramach posiadanych uprawnień, które pozwolą na wyjaśnienie wszelkich wątpliwości i wsparcie banków w interpretacji przepisów dotyczących CRBR. Sugerujemy, aby działania te obejmowały zarówno udzielenie wskazówek bankom w praktycznym stosowaniu przepisów, jak i opracowanie jasnych wytycznych dla instytucji finansowych, co pomoże zminimalizować ryzyko nieporozumień oraz zapewnić zgodność z obowiązującymi normami.

7. Deklaracja współpracy

Deklarujemy, że jako Grupa robocza ds. uproszczeń prawnych dla organizacji pozarządowych jesteśmy gotowi wesprzeć Państwa w przygotowaniu informacji dla banków lub w innych działaniach, które w Państwa ocenie najlepiej przyczynią się do rozwiązania tej sytuacji.

Jesteśmy otwarci na współpracę i chętnie podzielimy się naszymi doświadczeniami oraz wiedzą na temat wyzwań, przed którymi stoją organizacje pozarządowe, aby wspólnie wypracować jak najbardziej skuteczne i adekwatne rozwiązania.

Z góry dziękujemy za podjęcie działań w tej sprawie i liczymy na wsparcie w rozwiązaniu opisanych problemów, z jakimi borykają się organizacje pozarządowe.

Z poważaniem